

Op 2 november 1920 besloot het voorlopig bestuur^a van de Vereniging van RvA een schrijven te richten aan de minister van Arbeid om hem te laten weten dat de Vereeniging het niet eens was met het advies van de HRvA over de Ziektewet.¹ Bestuurslid Nijgh verzette zich daartegen omdat de leden van de Vereniging van tevoren niet waren geraadpleegd. J. Pothuis (Arbeidersbestuurslid van de RvA Amsterdam) deed het voorstel een pre-advies aan de Vereniging uit te brengen en dit te publiceren^b. Doel van dit openbaar maken was het versterken van de positie van Werker (lid van commissie XI van de HRvA^c) in de vergadering van 8 november van die commissie. Nijgh meende dat Werker ook zonder het openbaar maken van het standpunt van het bestuur zijn mannetje wel zou kunnen staan. Nijgh speelde zelf waarschijnlijk echter geen open kaart. Had hij het bestuur van de RvA Rotterdam en van de Vereeniging RvA op de hoogte gesteld van zijn rol in het verzet tegen de ZW-Talma? Het bestuur van de Vereeniging RvA besloot desondanks toch tot het uitbrengen en publiceren van het pre-advies. Voor Nijgh was dit aanleiding om 'mede in verband met andere door mij bekleede functies'² (onder andere lid van Centraal Overleg en lid van de HRvA) te besluiten uit het bestuur te treden (wat hij uiteindelijk niet deed).

Op 12 november 1920 kwam in de bijeenkomst van het verbondsbestuur van het NVV de aanstaande vergadering van de Vereniging van Raden van Arbeid ter sprake. 'Het bestuur van de Vereniging van Raden van Arbeid zal volgende week een vergadering van de vereniging beleggen, waar een voorstel van het bestuur zal worden behandeld om Minister Aalberse te verzoeken niet in te gaan op het advies van de Hoge Raad van Arbeid. Die laatste heeft geadviseerd om de Ziektewet Talma niet in te voeren. Aan de vertegenwoordigers van het NVV in de Raden van Arbeid is geadviseerd om op de vergadering in kwestie het voorstel niet te ondersteunen, maar het daarheen te leiden, dat de vereniging aan de minister zal verzoeken het advies van de Hoge Raad van Arbeid wel op te volgen.'³ Het verbondsbestuur van het NVV besloot begin december dat Brautigam 'de onjuistheden die door Duys in de Kamer zijn verkondigd over het standpunt van het NVV'⁴ moest gaan rechtzetten.

^a Het Voorlopig bestuur van de Vereeniging van RvA bestond uit: Werker, Nijgh, Pelt (Werkgeversbestuurslid en sinds oktober 1921 onder-voorzitter), Pothuis, Keesing, Herbolt (Arbeidersbestuurslid RvA Den Bosch), Wittert, Goslinga, Te Nuyl; 9 in totaal waarvan 5 voorzitters en 2 werkgevers en 2 werknemers.

^b Volgens Gerritse ging het er tijdens de Algemene vergadering van 16 november 1920 om dat besloten zou worden of het pre-advies aan de minister zou worden verstuurd. P.L. Gerritse, *Van arbeid en groei*, (Amsterdam 1940), p. 20.

^c Volgens Josephus Jitta konden ook mensen van buiten de HRvA lid worden van commissies. A.C. Josephus Jitta, 'De Hoge Raad van Arbeid'.

In dit geheel van belangen en belangenorganisaties, waarbij dezelfde personen in verschillende van die organisaties zitting hadden en soms tegenstrijdige belangen moesten vertegenwoordigen, vergaderde de Vereniging van Raden van Arbeid op 16 november 1920 over het preadvies van het bestuur. De posities die met betrekking tot de Ziektewet worden ingenomen, kunnen niet worden begrepen zonder de achtergronden van de personen te kennen^a. Ze zijn een mooie illustratie van de constellatie waarin minister Aalberse uiteindelijk een standpunt over de Ziektewet moest bepalen. Het is niet verwonderlijk dat hij en zijn opvolgers daar nog lange jaren over zouden doen. Het bestuur van de Vereeniging RvA was over het verzoek van de HRvA aan de minister om een nader onderzoek te laten doen naar de regelingen via de cao's zeer teleurgesteld. 'Ook al zouden belangrijke groepen van arbeiders in de groote steden en andere arbeiders-centra van de ziekgeld-uitkeeringen krachtens de collectieve contracten of andere regelingen profiteeren, toch zou één veel grooter aantal - bij niet-invoering der Ziektewet - van een wettelijke uitkeering bij ziekte verstoken blijven, met name talrijke groepen arbeiders, in den landbouw werkzaam, een belangrijk deel der werkers in handel en verkeer en groote groepen losse arbeiders.'¹⁵ Arbeiders met een collectief contract hebben mogelijk geen voordeel van de invoering van de Ziektewet. Voor de meerderheid van georganiseerde en ongeorganiseerde arbeiders zou invoering van deze wet echter wel betekenen 'versterking van hun sociaal-economische positie, dus eene versterking, welke toch niet aan het directe geldelijke belang, aan de groepsinzichten eener minderheid, mag worden opgeofferd'. Het viel te bezien of andere regelingen (die 'in vele vormen voorkomen') dan die via de cao's een betere voorziening zouden bieden dan de Ziektewet. Een publiekrechtelijke regeling biedt volgens het bestuur van de Vereeniging RvA meer rechtszekerheid dan een privaatrechtelijke. Het ontbreken van de Ziektewet heeft gevolgen voor de andere sociale zekerheidswetten. De Ongevallenwet is impopulair omdat het voor arbeiders niet te begrijpen is dat zij wel als gevolg van letsel door een bedrijfsongeval, maar niet bij ziekte als gevolg van het werk een uitkering krijgen. 'Lijden, dat aan bedrijfsongeval is te wijten, kan door den leek veelal niet worden onderkend van gevolg van ziekte.' De Ziektewet zou dit probleem na zeventien jaar oplossen en dat kan toch 'waarlijk niet een "overhaaste" daad worden genoemd'. Ook voor de Invaliditeitswet is invoering van de Ziektewet onontbeerlijk. Invaliditeitsrente wordt pas bij 2/3 arbeidsinvaliditeit toegekend. Dit

^a P.L. Gerritse, *Van arbeid en groei*, p. 20: 'Het pikante van het geval school voor een deel hierin, dat warme voorstanders van deze laatste organen [maatschappelijke organisaties] tevens waren bestuursleden van Raden van Arbeid en als zoodanig den strijd meestreden aan twee tegenover elkaar gelegen fronten.'

gat moet worden opgevuld door de Ziektewet 'die reeds ziekingeld geeft, wanneer zoodanige invaliditeit niet aanwezig is, doch wanneer er toch ziekte bestaat'. 'Het wordt eindelijk tijd, dat de arbeidersverzekeringswetgeving, door invoering der Ziektewet, compleet zij (Ziektewet, Ongevallenwet, Invaliditeits- en Ouderdomsregeling).'

De roep tot samenwerking tussen werkgevers en werknemers is met betrekking tot de Ziektewet overbodig. De Raden van Arbeid en de Verzekeringraden 'welke instellingen de uitvoering der Ziektewet en het toezicht op hare uitvoering in het bijzonder, is toevertrouwd en waarin de twee groepen van belanghebbenden (werkgevers en werknemers) met volkomen gelijke rechten kunnen samenwerken in het belang van alle economisch zwakkeren, tot wier nut de Ziektewet is bedoeld te werken' voorzien daar al in. 'Hierbij zij opgemerkt, dat bij de samenstelling der Raden van Arbeid de arbeiders-leden, op voordracht der Vakcentrales werden benoemd.'

Het argument dat het overlaten van de regeling van het ziekingeld aan de vrije markt goedkoper is, is volgens het bestuur van de Vereeniging RvA een drogreden. Werkgevers en arbeiders kunnen in de Raden van Arbeid iedere maatregel nemen die 'goedkoope administratie bevordert'. Als met goedkoper bedoeld wordt een splitsing van goede en slechte risico's is niet in het algemeen belang. Invoering van de Ziektewet 'met wijziging dier Wet in dezen zin, dat de bijzondere ziekenkassen geëmancipeerd zullen worden' zal 'in ons land "met zijn versplintering op elk gebied" een groot aantal kassen uit de verschillende richtingen der arbeidersbeweging tot resultaat (...) hebben, welke kassen met elkaar zullen concurreeren en men vraagt, wat bij dergelijke verdeeldheid van het groote sociale werk der ziekenkassen terecht moet komen.(...) Indien men (...) de Ziektewet-Talma ongewijzigd invoert en derhalve het optreden van een groot aantal ziekenkassen met zelfstandig bestaan niet bevordert, dan zullen de ziekenkassen der 39 Raden van Arbeid eenerzijds de zoo gewenschte centralisatie bevorderen, derhalve versplintering tegengaan, terwijl anderzijds overdreven centralisatie wordt voorkomen, wijl de bijzondere ziekenkassen in het wettelijk systeem als agenten der lokaal gedecentraliseerde Raden van Arbeid kunnen optreden.' Het bestuur van de Vereeniging RvA was dus noch voorstander van een regeling via de cao's, noch voor een grotere rol voor de bijzondere kassen.^a

^a P.L. Gerritse, Van arbeid en groei, p. 19: 'Waren de Raden nu zuiver ambtelijke organen, dan ja, was er plaats voor de meening, dat de strijd om de uitvoering van de Ziektewet over [was] te laten aan de maatschappelijke organen (...). Doch zoo stond de kwestie niet. De Raden toch vormden de publiekrechtelijke geregelde samenwerking van de direct belanghebbenden bij de sociale verzekering. In de Besturen vormden dezen zelf tweederde en het ambtelijk element slechts een-derde deel.'

'Is Centraal Beheer inderdaad de vertegenwoordiging der werkgevers?' vraagt Werker zich af. 'Spr. weet alleen, dat dit is een belangeninstituut van bepaalde werkgevers: het instituut der risico-overdracht. Maar zijn daar ook de kleinere werkgevers machtig in vertegenwoordigd? Wat betreft "grootte groepen van werknemers"? Heeft het hoofdbestuur van het N.V.V. eerst overleg gepleegd in breeden kring met de vakverenigingen? Was de gedachte daarbij, dat de andere vakorganisaties later daarbij ook op sleeptouw zouden worden genomen?'

Voorzitter van de RvA Zaandam I.G. Keesing (SDAP)^a geeft zijn mening over het pre-advies 'als zijn persoonlijke meening'. 'Het heeft hem getroffen, dat hier gezegd is, dat deze vereeniging moet zwijgen, omdat het N.V.V. en de Hooge Raad van Arbeid hebben gesproken en Centraal Overleg en de vakverenigingen aan het overleggen zijn. Het is spr.'s meening, dat, indien door de bij het N.V.V. aangesloten vakorganisaties in haar pers en vergaderingen over deze zaak rijkelijk zou zijn gesproken, wij er geheel anders zouden voorstaan, maar noch in de vakpers, noch in het hoofdbestuur van het N.V.V., noch in de ledenvergaderingen van het N.V.V., noch in de afdelingen der S.D.A.P., noch in "Het Volk" is er een uitspraak geweest of een meening geuit. Alleen gesalarieerde bestuurders van vakverenigingen hebben de zaak ambtelijk bekeken, dus niet in democratischen zin is een meening uitgesproken. Als wij nu zeggen, dat de belanghebbenden, die wel eenige practijk hebben van de sociale verzekering in de Raden van Arbeid, zich moeten voegen naar hetgeen in arbeiders- en in werkgeverskringen wordt gezegd, dan doen wij verkeerd. Wij weten, dat tegen de Raden van Arbeid in den lande een Hetze is gevoerd, die weinig grond heeft en die alleen voort kon komen uit kwaadwilligheid en onkunde.(...) Wij, die bekend zijn met de uitvoering der sociale verzekering, voorzoover die nu in handen der Raden van Arbeid is, moeten vooral bedenken, dat wij er voor werken den arbeiders iets positiefs te geven.'

Keesing legt uit hoe dringend het is dat de Ziektewet zo snel mogelijk wordt ingevoerd. 'Wij weten, dat tegen de Raden van Arbeid in den lande een Hetze is gevoerd, die weinig grond heeft en die alleen voort kon komen uit kwaadwilligheid en onkunde. In de hoogere kringen der vakbeweging is men daaraan ook niet kunnen ontkomen, getuige het artikel van den heer Kupers in de "Sociale Voorzorg", waarin gezegd

^a 'Bij de discussies in 1920-1921 over de herziening van de Ziektewet-Talma was Keesing tegenover E. Kupers van het NVV komen te staan. Hij vond dat het NVV (en ook de SDAP) het vraagstuk te weinig van alle kanten belichtte en daardoor geen evenwichtig oordeel had. Hij verweet Kupers kleinerend over de Raden van Arbeid en smalend over de Invaliditeitswet te spreken. Dat Kupers de kritiek op het NVV van socialisten als Keesing, E. Boekman en M.J.Th. Vas Dias in verband had gebracht met het feit dat zij allen ambtenaren waren bij de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid keerde Keesing in een spottend artikel 'Sociale wetgeving en mentaliteit' in *De Socialistische Gids* in 1921 om tot het verwijt van verkeerde mentaliteit en kortzichtigheid bij Kupers.' Bob Reinalda, BWSA 6 (1995), p. 113-119

wordt, dat de arbeiders niets gevoelen voor de verzekering, omdat het zoo weinig is wat na lange, lange jaren wachten verkregen wordt. Maar daarbij vergeet de schrijver vermelding te maken van de thans reeds toegekende weduwe- en weezenrente. Dit kan uit onkundigheid voortkomen, maar de naam van den schrijver, die lid is van den Verzekeringsraad, geeft bedenking daartegen. Het kan echter ook zijn sleur en napraten van hetgeen in de pers is gezegd tegen de Raden van Arbeid. (...) Dagelijks - dat is de praktijk van spr. en hij veronderstelt, dat alle voorzitters dit ervaren - worden bij den Raad van Arbeid brieven ontvangen van arbeiders, die zich beklagen, dat zij ziek zijn, geen loon ontvangen en geen zegel geplakt zien op hun rentekaart. Van de Vereenigde Blikfabrieken en andere groote fabrieken vernemen wij: wij doen bij ziekte van de arbeiders niets. En zou men nu meenen, dat die moeilijkheden ineens opgelost zouden worden door te handelen in den geest van de motie van het N.V.V.? Alleen de wettelijke dwang der publiekrechtelijke regeling zal het doen.'

P. Keulemans (ARP) zegt als voorzitter van de RvA Utrecht een eigen verantwoordelijkheid te hebben. 'Wij stellen ons te veel op het standpunt, dat wij zijn vertegenwoordigers van bepaalde groepen.' Volgens D.L. Harms (ARP), voorzitter van de RvA Hoorn, waren de confessionele arbeiders niet bij het overleg tussen het N.V.V. en de werkgeversorganisaties betrokken. 'In het orgaan "Patrimonium", dat zeer na staat aan de Christelijke vakbeweging, is de waarschuwing uitgesproken: "Pas op, het gesol met de verzekeringswetgeving gaat weer beginnen". In "De Standaard" van gisteren kwam ook een bericht voor, hierop neerkomende, dat het niet de meening van de christelijke arbeiders is, dat de Ziektewet niet moest worden uitgevoerd.'

Arbeidersbestuurslid van de RvA Amsterdam J. Pothuis, die als secretaris van de Amsterdamse Bestuurders Bond waarschijnlijk een ambivalente houding heeft ten opzichte van het NVV, refereert aan het artikel van Kupers in *Sociale Voorzorg*. 'Z.i. worden in dat artikel goede dingen met verwarde denkbeelden samengekoppeld. Van die bijzondere studie der voormannen heeft spr. niet veel gemerkt. Moeten wij dat nu maar aannemen, omdat de heer Nijgh dit zegt, die lid is van Centraal Overleg? Zonder dat spr. daar iets meer omtrent verneemt, zal hij niet aannemen, dat er een bijzondere studie is gemaakt.(...) Men spreekt van de duurte der Sociale Verzekering, maar spr. vraagt, of het niet logisch zou zijn, dat de kosten hoger zullen zijn, wanneer men weer een nieuwe organisatie voor de Ziekteverzekering moet in het leven roepen. Bij de Raden van Arbeid immers zijn minstens 1.800.000 personen ingeschreven. Die gegevens zijn een goede basis voor de Ziekteverzekering. Dan vraagt spr., hoe men zich zou denken de uitkeering bij ziekte en de ziekenverzorging?

Wij zouden krijgen een publiekrechtelijke naast een privaatrechtelijke regeling. Spr. zou gaarne zien, dat, al wat de arbeiders bij collectief contract hebben weten te verkrijgen, wettelijk vast staande zou worden gemaakt. En nu meent spr. dat wij, wanneer werd tot stand gebracht wat door Centraal Overleg wordt beoogd, eenige goede bepalingen der Ziektewet zouden moeten op zijde zetten als b.v. art. 34 (3), art. 35, 40, 42 en wellicht nog andere. Dat zijn zaken van het grootste belang, waarvoor wij de oogen niet mogen gesloten houden. Ten slotte wenscht spr. eenige cijfers te noemen welke hij heeft ontleend aan de "Sociale Voorzorg". Voor de bakkers geldt een kortere termijn dan die in de Ziektewet vastgesteld, terwijl 3000 bakkers niets krijgen. De barbiers en kappers krijgen niets. In de bouwvakken geldt een termijn van 6 weken, maar 5000 arbeiders vallen niet onder het collectieve contract. Voor de diamantbewerkers is niets bepaald. Voor de glas- en aardewerkers een termijn van 13 weken en dan een uitkeering van 30, 50 of 60%. (...) In de grafische bedrijven wordt 50% uitgekeerd gedurende 13 weken, terwijl 600 arbeiders bij ziekte niets ontvangen.

Voor de metaalbewerkers geldt eveneens een termijn van 13 weken, maar 15000 arbeiders zijn niet verzekerd. In 163 fabrieken is niets geregeld te Amsterdam. Aan de hand dezer cijfers zegt spr., dat zelfs bij invoering van de ziektewet, zoals zij er thans ligt, al deze arbeiders er dus op zouden vooruitgaan, n.l. door een uitkeering van 70% gedurende 26 weken. De werkgevers van Centraal Overleg en Centraal Beheer zullen wel zeggen, dat zij premievrije uitkeering van 80% bereid zijn te geven over 26 weken, maar een dergelijke bewering steunt nog op niets feitelijks. Op het oogenblik dus is zeker de invoering van de Ziektewet in het voordeel der arbeiders, omdat daardoor iets positiefs wordt gegeven.'

Pothuis zegt dat het de taak van de Vereeniging RvA is om zich uit te spreken. 'Thans zijn wij als leden van den Raad van Arbeid door de Kroon gekozen, maar straks zal de samenstelling der Raden van Arbeid gebaseerd zijn op de keuze der arbeiders en werkgevers. Niet in den Hoogen Raad van Arbeid zitten in de eerste plaats de belanghebbenden, maar in den Raad van Arbeid.'

Arbeidersbestuurslid E. Bredewout (ANV) vindt dat hij als bestuurslid van een RvA een andere rol heeft dan die van vertegenwoordiger van de vakorganisatie die hem daarin heeft voorgedragen. Hij zegt 'dat hij het voorrecht heeft als arbeider-bestuurslid in den Raad van Arbeid te zijn gebracht door de Vakorganisatie, doch dat hij in het bestuur van den Raad van Arbeid zich niet voelt als vertegenwoordiger van de vakvereniging maar als vertegenwoordiger van de arbeiders. Er kan zijn een vakverenigingsbelang, dat niet is een algemeen arbeidersbelang. (...)Wat de vakverenigingen willen naar voren

brenge uit tactisch of politiek oogpunt, dat kan spr. als bestuurslid van een Raad van Arbeid niet schelen. Als de Ziektewet wordt ingevoerd, dan zal dit z. i. strekken tot populariseering van de Raden van Arbeid.' Ook Drost, Arbeidersbestuurslid uit Hengelo, meent dat 'wanneer wij moeten sanctionneeren wat de meening van de vakorganisaties is, wij gerust thuis kunnen blijven.'

Zijn collega Geerts (Bredasche Diocesane Werkliedenbond) geeft als leider van een R.K. vakorganisatie het standpunt van de katholieke arbeiders. 'De R.K. Vakbeweging heeft, zooals spr. zegt, nog geen uitspraak gedaan; wel is er onder deze arbeiders een beweging groeiende, welke niet is gericht op het van de baan houden der Ziektewet, maar om haar zoo spoedig mogelijk verbeterd te zien ingevoerd. Ook daarvan is spr. voorstander.'

C. Lambeck (BB Utrecht) heeft een andere meening dan Pothuis, die volgens hem 'gevangen [is] in het net van ambtelijke overwegingen'. Alle georganiseerde werkgevers houden zich met deze zaak bezig. 'Spr. heeft den indruk, dat de heer Pothuis als vertegenwoordiger van een vakcentrale met zijn meening zal alleen staan. (...) Spr. heeft het congres van N.V.V. bijgewoond en hij wijst op de resolutie aldaar aangenomen.' Volgens Lambeck is 'er een beweging groeiende (...) ten aanzien van de Ziektewet, die wij willen gewijzigd zien in gunstigen zin voor de arbeiders, [en] is de invoering nog slechts uitgesteld. Het resultaat van het overleg tusschen Centraal Overleg met het N.V.V., de Katholieke en Christelijke arbeiders kunnen wij dan afwachten, waarna ook wij ons nader kunnen uitspreken.'

A. Teesink (Deventer BB) zet Pothuis op zijn plaats. '(...) de heer Pothuis, die secretaris is van een grooten bestuurdersbond, weet zeer goed, dat de plaats, die de bestuurdersbonden in de arbeidersbeweging innemen, geen andere is dan die van plaatselijke administratie en dat de bestuurdersbonden zich ten slotte moeten neerleggen bij de meening van het N.V.V.'

J. Houtsma uit Sneek had tijdens de vergadering overleg met de Katholieke arbeidersbeweging en kon laten weten 'dat de R.K. Vakbeweging zich met algemeene eenstemmigheid heeft uitgesproken voor het steunen van het advies van den Hoogen Raad van Arbeid.' en 'dat de Hooge Raad van Arbeid er nu eenmaal is. Dit lichaam moge men al een onding noemen, een feit is het toch, dat dit lichaam nog eens zijn advies zal uitbrengen.'

De heer H. Lindeman (BB Rotterdam) constateert, dat in werkgevers- en werknemerskringen een beweging gaande is i.z. de ziekteverzekering, waardoor het niet uitgesloten is, dat die ziekteverzekering andere grondslagen krijgt, dan waarop zij tot nog toe stond. Indien dat zoo is, dan lijkt het spr. ongepast, dat een jonge vereeniging als de onze, die nog niets heeft gedaan noch heeft kunnen

doen voor de vakbeweging, zich in de zaak wil mengen. Het resultaat van de vakbeweging is de vrucht van jarenlangen strijd. Daarom moet men ook deze zaak door de vakbeweging uitvechten en wij moeten haar allerminst tegenwerken door ons er in te mengen. Ook uit het oogpunt van popularisering der Raden van Arbeid zou dat ongeoorloofd zijn te achten. De heer Pothuis zegt wel, dat hij hier gebracht is door de vakorganisatie en dat hij, eenmaal in dit kringetje gebracht, zich hier niet met de vakorganisatie behoeft in te laten. Maar dat is onjuist. (...) Als er b.v. één zaak is, die de Raad van Arbeid te Rotterdam impopulair heeft gemaakt, dan is het de wijze, waarop daar de zaken van den Raad van Arbeid door den voorzitter worden behandeld. Persoonlijk heeft spr. altijd het instituut van de Raden van Arbeid, waar hij daartoe in de gelegenheid was, trachten te verdedigen, maar het zou jammer zijn, als het thans er heen geleid werd, dat men van den Raad van Arbeid moest zeggen, dat zijn werken ingaat tegen het streven van de vakbeweging.'

J.J. van Langen, arbeidersbestuurslid RvA Den Haag en lid van de Bestuurdersbond aldaar, is van mening dat de ZW voor grote groepen arbeiders een verlechtering is 'zoals die thans voor die arbeiders is op grond hunner collectieve contracten b.v. genot van het volle loon bij ziekte zonder dat zij er iets voor storten moeten. (...) Wij hebben gezien, hoe het gaat met voorstellen ter verbetering van de sociale verzekering met name de motie-Duys tot opvoering van de loonklassen en de premie in de Invaliditeitswet. Wanneer wij zien, dat zelfs wanneer er zoo belangrijke kwesties mee gemoeid zijn, de staatsmachine zoo stroef in beweging is te brengen, dan acht spr. het thans noodig, dat wij zoo krachtig mogelijk te kennen geven, dat verbetering van de Ziektewet moet plaats hebben en dan ook zoo spoedig mogelijk. (...) dat spr. zich ook niet kan vereenigen met het betoog in het praeadvies onder 7e n.l. met hetgeen daar wordt gezegd met betrekking tot de Verzekeringsraden, welke niet de sympathie hebben van de Raden van Arbeid. Van samenwerking van werkgevers en werknemers in den Verzekeringsraad heeft spr. zeker niets gemerkt. Daarom zou spr. die opmerking uit het praeadvies willen zien gelicht.'⁶

¹ Notulen Buitengewone Algemene Vergadering van de Vereeniging van Raden van Arbeid, 16 November 1920, Archief Ver. RvA, HKSVB

² Notulen Buitengewone Algemene Vergadering van de Vereeniging van Raden van Arbeid, 16 November 1920, Archief Ver. RvA, HKSVB

³ NVV, notulen Verbondsbestuur 1919-1920, IISG, notulen vergadering 12 nov. 1920, http://www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/Socialezekerheid/nadere_toegangen/html_bestanden/NedVerbondvanVakverenigingen19081940

⁴ NVV, notulen Verbondsbestuur 1919-1920, IISG, notulen vergadering 12 nov. 1920, http://www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/Socialezekerheid/nadere_toegangen/html_bestanden/NedVerbondvanVakverenigingen19081940

⁵ HKSVB, Archief Vereniging Raden van Arbeid, Notulen Buitengewone Algemene Vergadering van de Vereniging van Raden van Arbeid, 16 November 1920, Archief Ver. RvA,

⁶ HKSVB, Archief Vereniging Raden van Arbeid, Notulen Buitengewone Algemene Vergadering van de Vereniging van Raden van Arbeid, 16 November 1920